

seksualiteit van vrouwen niet ontkend was? Wat zou er gebeuren als we haar ontketenen?

Masturberen is de beste manier om te oefenen met klaarkomen en om uit te vinden wat je lekker vindt. Jongens doen dat volop. Het is tijd dat meisjes daar een voorbeeld aan nemen. De gevolgen van het doorbreken van de mythe van de seksueel passieve vrouw zijn niet in te schatten, net als dat we nog niet goed weten wat betrouwbare anticonceptie betekent. Die bestaat nog te kort om de gevolgen op de lange termijn voor de samenleving te kunnen overzien. We weten wel wat de nasleep was van het verschildenen: de onderdrukking van de vrouw op alle maatschappelijke terreinen. Fuck dus dat domme idee uit de Verlichting, of om het nog punker te zeggen: vinger de Verlichting. Het zal een radicaal nieuwe, schitterende wereld zijn.

Erfgoedkrentenwegers

DAVID FONTIJN

Archeoloog, Universiteit Leiden; coauteur/co-editor
van *Transformation through destruction*

Een samenleving kan niet zonder verleden. Het verleden kan mensen inspireren en prikkelen, samenbrengen en uit elkaar drijven. Een archeologische ontdekking kan het beeld dat wij van onszelf hebben – via ons verleden – bevestigen, maar ook danig in de war schoppen. De kilometerslange grafheuvellandschappen van Epe en Vaassen laten zien dat ons land vierduizend jaar geleden bevolkt werd door mensen met een totaal andere religie en visie op de wereld dan wij. DNA-bewijzen voor een vijfduizend jaar oude massale migratie naar Europa maken fijntjes duidelijk dat de huidige migratiegolf er slechts één van vele is; en de gruwelijke vondst van een vierduizend jaar oud massagraf bij Wassenaar roept de pijnlijke vraag op hoe vreedzaam menselijke samenlevingen van nature nu eigenlijk zijn. Het verleden is een waarde op zich. En zaken die waardevol zijn, daar moet goed voor gezorgd worden.

Maar hier lijkt nu precies iets mis te gaan. Door de manier waarop archeologie in Nederland gemanaged, gereguleerd en ge-commercialiseerd is, lijkt het verleden dat zich in de grond bevindt in plaats van een culturele waarde steeds meer een *pain in the ass* te zijn geworden.

‘Alles van waarde is weerloos,’ zei Lucebert ooit. Dat geldt zeker voor het archeologische erfgoed dat vroeger te pas en te onpas bij bouwwerkzaamheden werd opgeruimd, zonder dat iemand ernaar omkeek. Er kwam dan ook wetgeving om de zorg voor dat verleden beter te regelen. En daaruit ontstond een heel nieuwe archeologische sector, met regulering, een koppeling tussen archeologie en ruimtelijke ordening, en marktwerking. Maar zoals dat wel vaker gaat met dingen die bedacht zijn met de beste bedoelingen, kreeg

de omgang met het archeologische erfgoed ook zo zijn eigen dynamiek.

Archeologen die uit passie voor het verleden waren gaan studeren, zagen zich ineens onderhandelen over de vierkantemeterprijs voor de opgraving van een steentijdkamp. Andere werden geconfronteerd met erfgoedkrentenwegers die bedongen dat er best wel een grafje minder kon worden onderzocht of dat er aan de middeleeuwen op dat moment even geen behoefte was. Terwijl archeologische bedrijven pijnlijk ondervonden wat het betekent om in een verdringingsmarkt te opereren, trokken universitair archeologen zich teleurgesteld terug in een academisch refugium. Wat begon als cultureel ondernemerschap kreeg gaandeweg soms meer een saneringslogica. De wetten van de markt deden niet alleen wat met de mensen die zich met het verleden bezighielden, maar ook het verleden zelf bleef niet ongemoeid. Voor velen werd het verleden een 'ding' – iets wat je kunt opdelen en opruimen. Iets waar je 'te veel' van kunt hebben en waar 'verstoorders' van het bodemarchief, zoals bouwondernemingen, vaak ongewild mee opgezadeld werden. Je zou je kunnen voorstellen dat dit niet direct de meest handige manier is om enthousiasme op te wekken voor archeologisch onderzoek.

Maar laten we niet in het negatieve blijven hangen. Verzet houdt immers ook – op een gegeven moment – verzoening in. Dit hele systeem waarmee we in Nederland het verleden 'managen' is opgezet omdat we vinden dat het verleden een culturele waarde is die ertoe doet – geen last. Het kan ons vertellen wie we zijn en waar we vandaan komen; het kan mensen verwonderen of verwarrren. Een spannende vondst of ontdekking geeft kleur aan de beleving van het heden.

Archeologie gaat uiteindelijk over grote vragen – geen enkel ander vak kan met zo'n tijdsdiepte het grote verhaal vertellen over landschap en identiteit, migratie, samenleven en conflict, duurzaamheid of hoe samenlevingen zijn geworden tot wat ze nu zijn. Resten van en verhalen over een onvermoed verleden hebben het

in zich om velen aan te spreken, maar moeten wel verteld en verbeeld worden – op alle mogelijke wijzen en niveaus. Hier ligt een schone, gezamenlijke taak voor overheden, archeologische bedrijven, amateurs én universitaire partijen. Juist dit nieuwe archeologische bestel, inclusief marktwerking, heeft namelijk een enorme groei aan gegevens over het verleden mogelijk gemaakt. En als 'product' krijgen die nieuwe vondsten en sporen pas echt betekenis als ze gebruikt gaan worden bij het beantwoorden van die grote vragen. Hoe ging men bijvoorbeeld vijftuizend jaar geleden in Europa om met massale migraties? Bestaat er vanuit het verleden geredeneerd eigenlijk wel iets als een 'Europese identiteit'?

Bij grote vragen past geen krentenwegersmentaliteit. Om met Wim de Bie te spreken: 'Wie het heden beoordeelt moet over voldoende verleden beschikken.' Misschien moeten we niet simpelweg 'voldoende' verleden hebben, maar ook een verleden dat aan de grote vragen van het heden voldoet.